

Успішність підготовки до практичних занять і складання заліку значною мірою залежить від організації самостійної роботи, яка є важливою складовою процесу когнітивного навчання. Когнітивні технології самостійної (продовженої) освіти включають роботи, в рамках навчальних семестрів, що заздалегідь озвучені, домашні завдання з різним ступенем тимчасової підготовки (написання рефератів по конкретній тематиці, вирішення задач управлінського характеру, оформлення розрахункових завдань та ін.); роботу в малих групах (презентації, доповіді на конференціях). Особливе місце у когнітивній технології займає навчальна й контролююча програми з використанням комп'ютера. Альтернативою електронній версії завдань і тестів є робочий зошит. За допомогою описаних когнітивних прийомів можна досягти розуміння студентами структури та змісту інформації, що вивчається.

Головною метою самостійної роботи студентів є активізація систематичної роботи студентів, індивідуалізація навчання, підвищення якості засвоєння навчальної дисципліни.

Грунтовне засвоєння програмного матеріалу потребує опрацювання кількох літературних джерел, наведених у списку рекомендованої літератури. Для виконання самостійної роботи студенти знайомляться з нормативно-правовою базою та навчально-методичною літературою, а також публікаціями періодичних видань.

У ході когнітивного моніторингу вивчається: структура інтелекту студентів; рівень розвитку пам'яті; рівень розвитку дедуктивного мислення; утримання довільної уваги та інші характеристики. На основі отриманих результатів створюється так звана когнітивна модель студента, що служить основою для проектування навчального процесу в тій чи іншій групі.

Висновок. Самостійна робота студента - це самостійна діяльність студента, яку викладач планує разом зі студентом, але виконує її студент за завданнями та під методичним керівництвом і контролем науково-педагогічного працівника без його прямої участі.

Формування управлінської, аналітичної, інформаційної й іншої компетенції з різних областей знань в рамках навчальних програм дозволяє студентам отримати якісні знання з конкретних предметів.

УДК: 378.091.321:378.013.41:378.147.091.39.016

СКЛАДНОСТІ В ПІДГОТОВЦІ ВИКЛАДАЧА (ТЬЮТОРА) ДЛЯ ПРОБЛЕМНО - ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ

Черковська О.С.

Запорізький державний медичний університет

Ключові слова: проблемно-орієнтованне навчання, тьютор, тренінг.

Роль викладача у навчальному процесі проблемно-орієнтованого навчання (ПОН) кардинально відрізняється від традиційного.

В системі проблемно-орієнтованого навчання викладач координує навчальний процес, незначно втручаючись в нього. В традиційній системі викладач несе знання студентам, керує навчальним процесом, особисто приймаючи рішення які знання для студента основні, а які вторинні. Тобто, особистість, психологічний тип викладача значно впливають на якість навчального процесу.

В традиційній системі навчальний процес сконцентровано на викладачеві, а в проблемно-орієнтованому – на студентах.

Викладач (тьютор) в проблемно-орієнтованому навчанні повинен направити дискусію в необхідне русло, активізувати «мовчазних» студентів, привчити їх дослухатися один до одного, не боятися висловлювати свою думку, навчити студентів працювати в команді, допомогти їм розвинути клінічне мислення. Тьютор повинен допомагати студентам проявити себе, бути орієнтованим на студентів, для цього він повинен бути хорошим психологом.

На базі Запорізького державного медичного університету було проведено три тренінга для викладачів в 2014-2015 роках. Всього було підготовано 10 нових тьюторів (з медичного та фармацевтичного факультетів). Початковим етапом розвитку навичок тьютора був тренінг, в подальшому ж вони вдосконалюються безпосередньо під час занять проблемно-орієнтованого навчання.

Тренінги проводили за наступною схемою: спочатку майбутні тьютори отримували інформацію про принципи проблемно-орієнтованого навчання, його відмінності від традиційного, особливості проведення занять, та про труднощі, які їх очікують. В той же день ми проводили тренінг з використанням одного з початкових кейсів; при цьому, в якості студентів виступали самі кандидати в тьютори, та кожен по черзі виконував роль викладача. Ця частина тренінгу займала близько години. Таким чином, кожен з майбутніх тьюторів відчув себе в ролі і викладача, і студента.

Друга частина тренінгу проводилася з групою з 8-и студентів, з використанням того самого кейсу. Тренінг зі студентами проводився протягом 2 днів (перше та друге заняття), тьютори мінялися по черзі, з проміжком часу 20-40 хв., тьютор-тренер спостерігав за процесом і допомагав кандидатам-тьюторам керувати процесом. На перервах з кожним із тьюторів проводились бесіди, обговорювались їх помилки та досягнення.

Другий та третій тренінги проводилися в період, коли почалися заняття з ПОН, тому щоб викладачі, які задіяні в тренінгу, краще зрозуміли цю систему, ми запрошували їх на заняття з ПОН.

Після тренінгів нові тьютори починали вести заняття під наглядом тренера з ПОН, до тих пір, поки вони не могли вести самостійно заняття.

Підготовка тьютора з традиційного викладача є досить складною. Особливі труднощі виникають при тренінгах викладачів з великим педагогічним стажем, які звикли нести знання студентам, поправляти їх

неправильні відповіді, бути своєрідним суддею в навчальному процесі, показувати свої знання студентам. Тьютор навпаки не повинен: командувати, повчати, проводити опитування, задавати зайві питання, боятися тиші, пояснювати, говорити «як правильно», показувати свої знання, знати відповіді на всі запитання. Там, де тьютор добре знає тему кейса – немає проблемно-орієнтованого навчання! Також проблеми виникли з оцінюванням студентів, викладачі, які звикли оцінювати знання студентів в традиційній системі не могли звикнути, до того що оцінювати потрібно активність студентів, підготовку до занять, вміння працювати в команді, а помилкові судження студента не впливають на оцінку. До того що вірно, а що ні, студент повинен дійти сам, або за допомогою групи. Тьютор повинен спостерігати, заохочувати, дати можливість висловитися всім, сприяти критиці інформації, а не студента.

Більшість викладачів спочатку не могла повірити, що студенти 2-го курсу не маючи базових знань, можуть розбирати клініку, діагностику та лікування хвороб. Для них поведінка студентів під час тренінгу, а потім під час занять була відкриттям, адже об'єм знань, які вони засвоюють значно більший ніж в студентів, що навчаються за традиційною системою. Але ігрова форма навчання приносить більше задоволення і сприяє більш легкому засвоєнню матеріалу.

Безперечно, навички, які необхідно набути для ролі тьютора, є новими для викладачів, вони повинні розвиватися та вдосконалюватися.

Таким чином, впровадження проблемно-орієнтованого навчання є нелегким завданням, особливо у викладачів з великим викладацьким стажем, адже не всі вони відкриті для чогось нового. Також це потребує деякого часу, для когось потрібно більше тренінгів, для когось менше, але описані вище труднощі можна подолати бо задоволення студентів та результативність такого методу є незаперечною.

УДК: 378.147:61:004

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Шевченко А.І.

Запорізький державний медичний університет

Ключові слова: інформаційні технології, підготовка майбутніх лікарів.

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується значним збільшенням ролі інформації та комунікації у всіх сферах життєдіяльності людини. Поява нових засобів комунікації, значно розширила та спростила процес спілкування між людьми незалежно від їх віку, національності, місця проживання, культурних і світоглядних особливостей. Тому одним із важливих завдань викладача медичного вищого навчального закладу при підготовці майбутніх лікарів в умовах інформаційного суспільства є використання сучасних засобів інформаційних технологій.